

राज्याच्या सौर कृषी पंप आस्थापित करण्याच्या
एकत्रित धोरणात अंशतः बदल करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: सौरप्र-२०१६/प्र.क्र.३१९/ऊर्जा-७

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड,

मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२

तारीख: ४ नोव्हेंबर, २०१६.

वाचा:-

- १) शासन निर्णय क्रमांक: सौरप्र-२०१४/प्र.क्र.२१९/ऊर्जा-७, दि.२७/३/२०१५.
- २) शासन निर्णय क्रमांक: सौरप्र-२०१४/प्र.क्र.२१९/ऊर्जा-७, दि.१०/७/२०१५.
- ३) शासन निर्णय क्रमांक: सौरप्र-२०१४/प्र.क्र.२१९/ऊर्जा-७, दि.२६/८/२०१५.
- ४) शासन निर्णय क्रमांक: सौरप्र-२०१४/प्र.क्र.११९/ऊर्जा-७, दि.१८/९/२०१५.
- ५) शासन निर्णय क्रमांक: सौरप्र-२०१४/प्र.क्र.२१९/ऊर्जा-७, दि.४/१२/२०१५.

पार्श्वभूमी:-

केंद्र शासनाने राष्ट्रीय स्तरावर १ लाख नग सौर कृषी पंपाच्या योजनेसाठी रु.४००.०० कोटी एवढी तरतूद घोषित केली आहे. या अंतर्गत राज्यांसाठी ७५४० नग सौर कृषी पंपांचे उद्दिष्ट निश्चित केले आहे. वित्त वर्ष २०१४-१५ मध्ये ३० टक्के प्रमाणे रु.१३३.५० कोटी एवढे केंद्रीय वित्त सहाय्य उपलब्ध होणार आहे.

राज्यात बहुतांश वीजनिर्मिती औष्णिक पद्धतीने होत आहे. त्यामुळे वायू प्रदुषणात भर पडत असून हवामानावर विपरीत परिणाम होत आहे. यासाठी वापरण्यात येणारी खनिज संपत्ती ठराविक प्रमाणात आहे. पर्यावरणास पोषक तसेच दीर्घकालीन ऊर्जा सुरक्षेच्या दृष्टीने अपारंपारिक ऊर्जा स्रोतांचा ऊर्जा निर्मितीसाठी वापर करणे आवश्यक आहे. त्यामुळे राज्य शासनाने अपारंपारिक ऊर्जा स्रोतांचा विकास घडवून आणण्यासाठी प्रोत्साहनात्मक धोरणे वेळोवेळी जाहीर केली आहेत. अपारंपारिक ऊर्जा स्रोतांपैकी सौर ऊर्जा हा स्रोत शाश्वत व निरंतर स्वरूपाचा व महत्वाचा आहे.

महाराष्ट्र हे एक कृषिप्रधान राज्य आहे. नियमित विद्युत पुरवठा किंवा विद्युत जोडणी नसल्यामुळे शेती उत्पन्नावर अवलंबून असलेल्या शेतकऱ्यांवर पर्यायाने राज्यावर विपरीत परिणाम होत आहे. शेतकऱ्यांना सवलतीच्या दरात वीज पुरवठा करण्यासाठी वितरण कंपनीला अनुदान द्यावे लागत आहे. औष्णिक पद्धतीच्या वीज निर्मितीमुळे पर्यावरणाचा ऱ्हासही होत आहे. त्यामुळे राज्यातील शेतकऱ्यांना त्यांच्याकडील जलसिंचनासाठीच्या जमिनीचे क्षेत्र ज्या भागात आहे, त्यानुसार केंद्रीय अनुदान, राज्याचे अनुदान व / किंवा लाभार्थीचा हिस्सा विचारात घेऊन सौर कृषिपंप देण्याची योजना विचाराधीन होती. सदर योजना राबविण्यास मंत्रीमंडळाने दि.२४/२/२०१५ रोजीच्या बैठकीत मान्यता दिलेली होती व त्यास अनुसरून राज्याचे सौर कृषी पंप आस्थापित करण्याचे एकत्रित धोरण याचा शासन निर्णय दिनांक २७/३/२०१५ रोजी निर्गमित करण्यात आला आहे.

प्रस्तावना:-

राज्यामध्ये सौर कृषी पंप आस्थापित करण्याच्या योजनेच्या देखरेखीसाठी स्थापन करण्यात आलेल्या सुकाणू समितीने त्यांच्या दिनांक २८/६/२०१६ रोजी संपन्न झालेल्या बैठकीमध्ये राज्याचे सौर

कृषी पंप आस्थापित करण्याचे एकत्रित धोरण या योजनेला मिळणारा अल्प प्रतिसाद व या योजनेचा लाभ जास्तीत जास्त शेतकऱ्यांना मिळावा यासाठी उपरोक्त संदर्भ क्र.१ (दिनांक २७.३.२०१५) च्या शासन निर्णयाद्वारे निर्गमित केलेल्या लाभार्थी निवडीच्या निकषामध्ये अंशतः बदल करण्यास सूचित केले आहे. त्या बाबी खालीलप्रमाणे आहेत:-

- १) लाभार्थी शेतकऱ्यांच्या शेत जमिनीचे क्षेत्र ५ एकर ऐवजी १० एकर इतके करणे.
- २) शासन निर्णय क्रमांक सौरप्र-२०१४-प्र.क्र.२१९/ऊर्जा-७, दिनांक २७.०३.२०१५ मधील परिच्छेद २.४ मधील तरतुदीनुसार जे शेतकरी सौर कृषीपंप योजनेचा लाभ घेतील त्यांना महावितरण कंपनीतर्फे नवीन वीजजोडणी देण्यात येणार नाही. बरेचसे लाभार्थी जे मुद्दा क्र.२ नुसार पात्र ठरतात, परंतु आपल्याला महावितरण कंपनीतर्फे भविष्यात नवीन जोडणी मिळणार नाही हया भीतीपोटी सौर कृषीपंप योजनेत भाग घेण्याचे टाळतात.

सध्या सौर कृषीपंप आस्थापित झाल्यानंतर देखभाल हमी कालावधी ५ वर्षांचा असून सोलर मोड्यूलसची वॉरंटी १० वर्षे असते. त्यामुळे सदर अट सुधारून परिच्छेद २.४ मधील "ज्या लाभार्थ्यांस सौर कृषी पंप दिला आहे त्यांना सौर कृषीपंप आस्थापित झाल्याच्या दिनांकापासून पुढील १० वर्षांत त्याच ठिकाणी नवीन विद्युत जोडणी/पुरवठा दिला जाणार नाही", अशी अट टाकल्यामुळे ठराविक कालावधीनंतर विजेचे कनेक्शन मिळणेची शाश्वती झाल्यास शेतकऱ्यांचा प्रतिसाद वाढेल.

उपरोक्त नमूद केलेल्या शिफारशींचा समावेश सौर कृषी पंपाच्या शासन निर्णयात करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन शुद्धीपत्रक:-

राज्य सौर कृषी पंप आस्थापित करण्याच्या एकत्रित धोरणाचा लाभ जास्तीत जास्त शेतकऱ्यांना मिळावा यासाठी राज्यामध्ये सौर कृषी पंप आस्थापित करण्याच्या योजनेच्या देखरेखीसाठी स्थापन करण्यात आलेल्या सुकाणू समितीने सुचविलेल्या शिफारशींचा समावेश धोरणात करण्यास या शासन निर्णयान्वये मंजूर देण्यात येत आहे.

१. लाभार्थी शेतकऱ्यांच्या शेत जमिनीचे क्षेत्र ५ एकर ऐवजी १० एकर इतके करणे :-

लाभार्थी निवडीचे निकष: या योजनेसाठी अर्ज केलेल्या लाभार्थींची निवड शासन निर्णय क्र.सौरप्र २०१४/प्र.क्र.२१९/ऊर्जा-७ दि. २७.०३.२०१५ मधील तरतुदीनुसार करण्यात येते. कलम २.१ (७) मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे "उपरोक्त निकषांनुसार लाभार्थी शेतकरी जेथे कृषीपंप बसवायचा आहे, त्या शेतजमिनीचा मालक संबंधीत लाभार्थी असणे गरजेचे आहे. तसेच सदरील शेतजमिनीचे क्षेत्र ५ एकर पेक्षा अधिक असू नये व शेतीला सिंचनासाठी विहीर उपलब्ध असणे गरजेचे आहे व त्या विहीरीला पुरेसे पाणी उपलब्ध असणे गरजेचे आहे. "

वरील परिच्छेद खालीलप्रमाणे वाचण्यात यावा:-

२.१ (७) सदरील शेतजमिनीचे क्षेत्र १० एकरपेक्षा जास्त असू नये असे करण्यात येत आहे. तथापि, ज्या शेतकऱ्यांकडे ५ एकर पेक्षा जास्त शेतजमीन आहे व जे शेतकरी सौर कृषीपंप घेण्यासाठी उत्सुक आहेत, त्यांना सौर कृषीपंपाच्या अनुसूचित दराच्या १५ % इतकीच रक्कम भरून हया योजनेत सहभागी करून घेण्यात यावे. जेणेकरून सौर कृषीपंप योजनेला गती प्राप्त होईल व शेतकरी या योजनेमध्ये संरक्षित राहतील. तसेच ज्या शेतकऱ्यांची ५ एकर पेक्षा कमी जमिन आहे अशा लाभार्थ्यांना मुळ योजनेप्रमाणे अनुसूचित दराच्या ५% रक्कम भरावी लागेल.

२) शासन निर्णय क्र. सौरप्र-२०१४-प्र.क्र.२१९/ऊर्जा-७, दि.२७.०३.२०१५ मधील परिच्छेद २.४ मधील तरतुदीनुसार “ज्यांच्या गटांमध्ये / विहीरीवर सध्या चालू वीज पंप आहे असे शेतकरी या योजनेस पात्र राहणार नाहीत. जे शेतकरी सौर कृषीपंप योजनेचा लाभ घेतील त्यांना महावितरण कंपनीतर्फे नवीन वीजजोडणी देण्यात येणार नाही.”

वरील परिच्छेद २.४ खालीलप्रमाणे वाचण्यात यावा.

२.४ सौर कृषी पंप योजनेचा फायदा घेवून ज्या गटांमध्ये / विहीरीवर सौर पंप दिला आहे तेथे सौर कृषीपंप अस्थापित झाल्याच्या दिनांकापासून पुढील १० वर्षात त्याच ठिकाणी विद्युत जोडणी / पुरवठा महावितरणतर्फे दिली जाणार नाही. त्यानंतर सदर ठिकाणी महावितरण मार्फत विद्युत जोडणी/पुरवठा देण्यात येईल.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१६११०४१३०३२७१११० असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

अ.मा. आत्राम

उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.मुख्यमंत्री महोदयांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२. मा.मंत्री, ऊर्जा, नवीन व नवीकरणीय ऊर्जा, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा.प्रधान सचिव, महसूल विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
४. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, सुत्रधार कंपनी मर्या., मुंबई.
५. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्या., मुंबई.
६. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य विद्युत पारेषण कंपनी मर्या., मुंबई.
७. महासंचालक, महाराष्ट्र ऊर्जा विकास अभिकरण (महाऊर्जा), पुणे.
८. सदरहु समितीचे अध्यक्ष, सर्व सदस्य आणि सदस्य सचिव.
९. निवड नस्ती-ऊर्जा-७ कार्यासन, उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई.